

4545.78

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

На правах рукопису

САМЕР ДЖАМІЛЬ МОХАМЕД САЇД

УДК 796.3.071.5

**КОМПЛЕКТУВАННЯ ГРУП ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ
НА ПІДСТАВІ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ
МОЖЛИВОСТЕЙ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 9—11 РОКІВ**

24.00.01 — Олімпійський і професійний спорт

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ — 1998

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Українському державному університеті фізичного виховання і спорту, Державний комітет України з фізичної культури і спорту.

Науковий керівник — кандидат педагогічних наук, доцент Кулиба Вадим Миколайович, Український державний університет фізичного виховання і спорту, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор Волков Леонід Вікторович, Переяслав-Хмельницький державний педагогічний інститут ім. Г. Сковороди, завідувач кафедри фізичного виховання;

кандидат педагогічних наук, доцент Ніколаєнко Валерій Вадимович, Український державний університет фізичного виховання і спорту, доцент кафедри футболу.

Провідна установа — Харківський державний інститут фізичної культури, Державний комітет України з фізичної культури і спорту, м. Харків.

Захист відбудеться 26 січня 1998 р. о 14³⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 50.29.01 Українського державного університету фізичного виховання і спорту (252650, м. Київ-5, вул. Фізкультури,1).

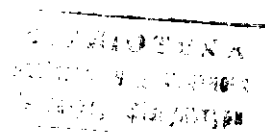
З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Українського державного університету фізичного виховання і спорту (252650, м. Київ-5, вул. Фізкультури,1).

Автореферат розіслано " 25 " січня 1998 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор педагогічних наук, професор

Івашенко Л.Я.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Футбол — один з найбільш популярних, масових і видовищних видів спорту в світі. За останні 20 років у футболі відбулися великі зміни, хоча правила гри залишилися практично ті самі. Сучасний футбол став більш швидким, жорстким, комбінаційним. Аналіз діяльності гравців під час футбольних матчів показує, що до всіх систем організму футболіста ставляться високі вимоги (А.М. Зеленцов, В.В. Лобановський, В. Кауервер, 1993; J. Bangsbo, 1994; S. Hargeaves, 1994, В. Ekblom, 1994, В.В. Соломонко, Г.А. Лисенчук, О.В. Соломонко, 1997).

Кожного року у світі з'являються нові технічні засоби (тренажери, обчислювальна та відеотехніка), нові спортивні споруди, спортивний інвентар, змінюються умови життя. Все це робить більш жорсткою конкуренцію у спорті (В.М. Платонов, 1997). Тренерам та науковцям постійно доводиться удосконалювати методику підготовки, шукати резерви підвищення спортивних результатів, вирішувати питання пошуку й відбору талановитих дітей (М.С. Бриль, 1983; Н.Ж. Булакова, 1984; В.Г. Алабін, 1993; В.А. Запорожанов, 1994, 1995; К.П. Сахновський, 1997; Л.В. Волков, 1997). Футбол не є винятком. (Г.Д. Качалін, 1986; А.А. Сучілін, 1987, Ф.Х. Хоршид, 1997).

Аналіз наукової та науково-методичної літератури показав, що нині для визначення спортивних здібностей юних футболістів використовують переважно рухові показники (педагогічні тести, в основному бігові та стрибкові, з м'ячем і без нього), які відображають рівень розвитку фізичних якостей і технічної підготовки дітей (В.М. Шищенко, 1982; В.Г. Макаренко, 1983; Б.Ф. Бойченко, 1986; С.Г. Сухачьов, 1989; Р.Ю. Наужемис, 1989; С.Н. Шихвердієв, 1992). При цьому не враховується, що досягнення дітей у контрольних вправах багато в чому зумовлені не тільки спадковими ознаками (Л.П. Сергієнко, 1990, 1997), що, власне, є важливим у відборі, але й набутими у процесі попередньої підготовки якостями і технічними навичками, які істотно впливають на результати тестування і можуть призводити до помилкових висновків про перспективність дітей.

Тому, на наш погляд, використання комплексної програми тестування із застосуванням фізіологічних тестів (з використанням ергометрії) дозволить більш ефективно вирішувати питання відбору і комплектування команд талановитими дітьми.

Гіпотеза. Застосування комплексного підходу з використанням педагогічних і фізіологічних показників найбільш ефективно відобразить спортивні здібності юних футболістів 9 — 11 років.

Мета дослідження. Розробити комплексні критерії відбору юних футболістів 9 — 11 років у динаміці тренувального процесу для комплектування груп початкової підготовки.

19652

1

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

1. Вивчити рівень розвитку фізичних і рухових здібностей юних футболістів 9 – 11 років і діапазон їх індивідуальних особливостей.
2. Визначити рівень функціональних можливостей систем енергозабезпечення і діапазон індивідуального розвитку юних футболістів 9–11 років.
3. Обґрунтувати комплексні критерії відбору для комплектування груп початкової підготовки юних футболістів 9–11 років.

Наукова новація досліджень полягає в такому:

- виявлено діапазон індивідуальної різниці у показниках енергетичних можливостей (потужності аеробної та анаеробної систем енергозабезпечення) у дітей 9, 10 і 11 років, які тренуються з футболу в дитячих спортивних школах;
- встановлено відносну інформативність педагогічних (бігові та стрибкові) і фізіологічних (велоергометричні) тестів, які характеризують рівень функціональної підготовленості (аеробної, анаеробної, алактатної і лактатної продуктивності);
- запропоновано комплексний підхід в оцінюванні спортивних здібностей юних футболістів для комплектування груп початкової підготовки.

Теоретична значущість дослідження виражається у розробці побудованого на результатах педагогічних і фізіологічних тестів комплексного критерію оцінки спортивних здібностей, який дасть основу для комплектування груп початкової підготовки з футболу.

Практична значущість полягає у використанні вікових моделей для комплектування талановитими дітьми груп початкової підготовки з футболу та індивідуалізації тренувального процесу.

Об'єкт дослідження: спортивні здібності юних футболістів 9 – 11 років.

Предмет дослідження: педагогічні та фізіологічні критерії комплектування груп початкової підготовки для занять футболом.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист:

1. Зміст комплексного підходу до оцінювання спортивних здібностей юних футболістів 9–11 років.
2. Модельні величини і діапазон індивідуальної різниці показників, що характеризують енергетичні та рухові здібності юних футболістів 9–11 років, відібраних до груп початкової підготовки з футболу.
3. Інформативні показники і критерії рівня та структури рухових здібностей для комплектування груп початкової підготовки з футболу.
4. Врахування індивідуальної та групової динаміки показників рухових та енергетичних можливостей юних футболістів у процесі занять.

Методологія, методи й організація досліджень.

Методологія дослідження ґрунтувалася на систематичному підході, що розглядає організм людини як єдине ціле, що знаходиться у постійному розвитку (П.К. Анохін, 1975; В.М. Платонов, 1977).

Дослідження проводились протягом 1995 — 1997 років у м. Києві. В дослідженнях брали участь юні спортсмени 1985 року народження футбольного клубу "Динамо" Київ. Всього взяло участь 28 осіб.

Комплексне дослідження містило педагогічні та фізіологічні тести.

Педагогічне тестування проводилося у природних умовах з метою визначення у юних футболістів рівня розвитку рухових якостей. Реєструвались показники, які характеризують рівень виявлення швидкісних і швидкісно-силових можливостей, спеціальної (швидкісної) і загальної витривалості.

Швидкісні можливості визначались у тесті "Біг на 30 м". Час реєструвався на кожному десятиметровому відрізку. Для реєстрації часових інтервалів використовувалася система "Вісті".

Швидкісно-силові можливості оцінювались у тесті "Стрибок у висоту з місця поштовхом обома ногами".

Спеціальна витривалість визначалась за результатами човникового бігу під час подолання п'яти двадцятиметрових відрізків з найбільшою швидкістю. Реєструвався час проходження кожного двадцятиметрового відрізка, ЧСС, загальний час проходження дистанції.

Загальна витривалість визначалась у біговому тесті на 2000 м. Після проходження дистанції реєструвалась ЧСС і проводився забір крові для біохімічного аналізу.

Аналіз техніки проводився за результатами спеціально розроблених нами рухових тестів. Також аналізувався відеозапис футбольних матчів команди, за яку тестовані виступали у першості м. Києва і в товариських матчах з 1995 до 1997 року.

Фізіологічне тестування проводилось у лабораторних умовах з використанням велоергометричних тестів з газоаналізом. Для цього використовували газоаналізатор типу Вактап, який має вихід на портативний комп'ютер, і велоергометр з електромагнітним гальмуванням. В основу фізіологічних тестів було покладено дозування навантаження різної тривалості (15, 60 секунд і 4 хвилини), яке відповідало різним шляхам енергозабезпечення організму, а саме: анаеробного алактатного, анаеробного лактатного і аеробного. Реєструвались: механічна потужність, кисневий борг, максимальне споживання кисню, частота серцевих скорочень.

Рівень анаеробного алактатного енергозабезпечення оцінювали за абсолютною і відотною величиною потужності, що розвивалась у тесті, а

також за рівнем приросту креатиніну у крові зразу ж після навантаження відносно початкового рівня.

Рівень анаеробного лактатного енергозабезпечення оцінювали за абсолютною і відносною величиною потужності, яка розвивалась у 60-секундному тесті, а також за рівнем кисневого боргу.

Рівень аеробного енергозабезпечення оцінювали за абсолютною і відносною величиною потужності, яка розвивалась у 4-хвилинному тесті, а також за рівнем максимального споживання кисню.

Дослідження проводились у три етапи. Перший етап – восени 1995 року, коли тестованим було 9 років, другий – в травні 1996 року, вік відповідно 10 років, і третій, завершальний, навесні 1997 року, вік дітей – 11 років. Ми намагалися, наскільки можливо, зберегти контингент тестованих незмінним. Інтервал між фізіологічним та педагогічним тестуваннями не перевищував 10 днів.

Отримані результати педагогічного та фізіологічного тестувань за допомогою кореляційного аналізу були опрацьовані на персональному комп'ютері Pentium з використанням програми Statistika. Було визначено кореляційний взаємозв'язок між показниками у бігових, стрибкових і велоергометричних тестах.

Апробація роботи. Основні положення дисертаційного дослідження доповідались на Міжнародному науковому конгресі в м. Києві у травні 1997 року, на Міжнародній конференції з питань відбору, на конференціях УДУФВС 1996 і 1997 років. Результати досліджень впроваджено у тренувальний процес дитячо-юнацької спортивної школи "Динамо" м. Києва, у навчальний процес кафедри футболу УДУФВС, Вищої школи тренерів України.

Дисертацію виконано відповідно до зведеного плану НДР Українського державного університету фізичного виховання і спорту на 1996 -- 2000 рр., тема 1.3.1. "Критерії відбору і орієнтації у видах спорту із складнокоординатною структурою рухів у процесі багаторічної підготовки спортсменів" (індекс УДК 796.071.5, номер державної реєстрації 0196 U 010523).

Конкретний внесок автора визначається розробкою комплексної програми тестування юних футболістів, до якої входять педагогічні та фізіологічні методи, а також розробки модельних характеристик функціонального стану юних футболістів 9–11 років.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація викладена на 144 сторінках друкованого тексту, містить вступ, огляд літератури, два розділи результатів власних досліджень, заключення, висновки, список літератури і додатки. Роботу ілюстровано 20 таблицями, 15 малюнками.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Проведені протягом трирічного педагогічного експерименту дослідження дозволили отримати середньогрупові результати в бігових і стрибкових тестах (табл. 1), які характеризують рівень швидкісних можливостей, швидкісної витривалості, загальної витривалості, вибухової сили у юних футболістів 9, 10, 11 років.

Таблиця 1

Результати педагогічного тестування юних футболістів

Показники	Вік		
	9 років (n=24) $\bar{X} \pm \sigma$	10 років (n=19) $\bar{X} \pm \sigma$	11 років (n=20) $\bar{X} \pm \sigma$
Час бігу на:			
10 м, с	2,33±0,11	2,12±0,06	2,08±0,05
30 м, с	5,43±0,19	5,14±0,12	5,07±0,13
5 x 20 м, с	22,84±0,77	20,03±0,49	21,27±0,89
I — 20 м	4,30±0,17	3,98±0,11	3,87±0,32
II — 20 м	4,59±0,19	4,54±0,14	4,33±0,19
III — 20 м	4,69±0,23	4,54±0,13	4,40±0,35
IV — 20 м	4,74±0,27	4,61±0,14	4,47±0,29
V — 20 м	4,52±0,35	4,36±0,12	4,39±0,31
2000 м, хв		8,55±0,36	8,13±0,38
Висота стрибка з місця з поштовою обома ногами, см	38±4,7	46±4,9	43±5,6

Аналіз результатів показав, що у віці 9–11 років спостерігається зростання середньогрупових результатів за усіма зареєстрованими нами педагогічними показниками у бігових та стрибкових тестах (окрім вибухової сили під час порівняння десятирічних дітей з одинадцятирічними).

Розбіжність середньогрупових показників між віковими групами статистично не вірогідні. Ми пояснюємо це неоднорідністю кожної вікової групи за темпами і рівнем біологічного розвитку.

Таблиця 2

Результати фізіологічного тестування юних футболістів

Вид навантаження	Показник	Вік		
		9 років (n=24) $\bar{X} \pm \sigma$	10 років (n=19) $\bar{X} \pm \sigma$	11 років (n=20) $\bar{X} \pm \sigma$
15-секундний велоергометричний тест	Потужність абсолютна, Вт	236,9±33,9	273,6±33,3	309±21,5
	Потужність відносна, Вт·кг ⁻¹	7,44±0,88	8,31±0,7	8,64±0,7
60-секундний велоергометричний тест	Потужність абсолютна, Вт	190,7±25,65	209,1±22,69	222,9±22,51
	Потужність відносна, Вт·кг ⁻¹	5,98±0,47	6,36±0,44	6,20±0,37
	Кисневий борг, л	2,87±0,41	3,34±0,48	3,20±0,38
4-хвилинний велоергометричний тест	Потужність абсолютна, Вт	109,0±14,0	127,0±15,19	121,4±9,65
	Потужність відносна, Вт·кг ⁻¹	3,42±0,32	3,84±0,33	3,48±0,67
	МСК абсолютне, л	1,63±0,18	1,73±0,20	1,83±0,17
	МСК відносне, мл·кг ⁻¹	51,31±5,11	51,70±4,42	47,93±10,14

Під час виконання 15-секундного навантаження на велоергометрі середньогрупові показники абсолютної і відносної потужності збільшувались під час тестування спортсменів різного віку.

Під час виконання 60-секундного велоергометричного навантаження середньогрупові показники абсолютної потужності збільшились, а показники відносної потужності і кисневого боргу між віковими групами 10 і 11 років – зменшились (рис. 1).

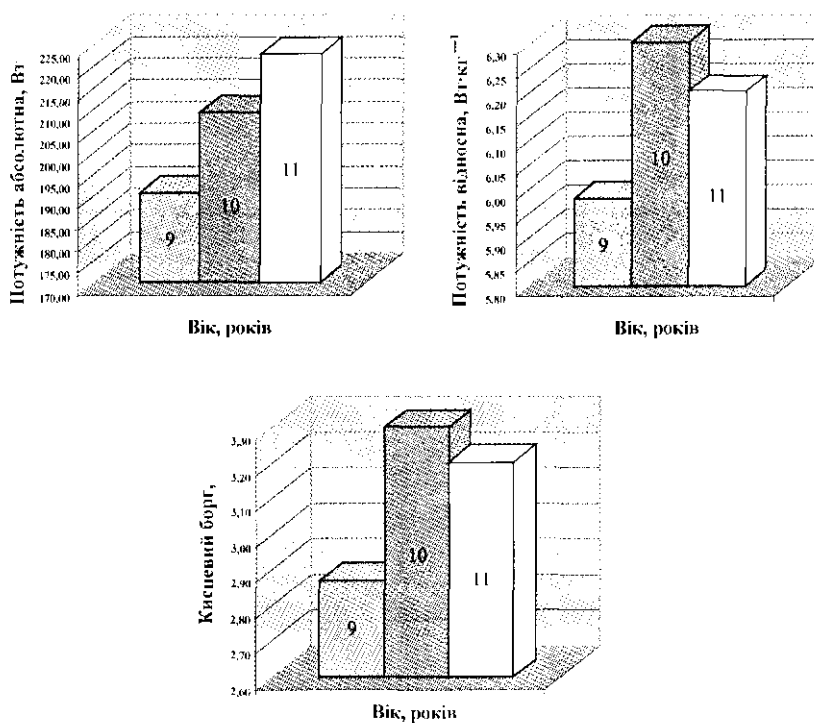

Рис. 1. Динаміка середньогрупових показників, що характеризують лактатну анаеробну працездатність під час виконання 60-секундного велоергометричного навантаження протягом трирічного експерименту

Під час виконання 4-хвилинного навантаження середньогрупові показники абсолютної потужності поліпшились у 10-річних дітей порівняно з 9-річними, але погіршились у 11-річних порівняно з 10-річними (рис.2). При аналізі відносних величин ця картина виражена яскравіше. Зростання абсолютних значень МСК спостерігається в усіх вікових групах, однак відносні величини МСК у 10-річних дітей порівняно з 9-річними поліпшились незначно, а в 11-річних дітей показники явно нижчі, ніж у 10-річних. Ми це пояс-

нюємо більш значною зміною маси тіла в 11-річних дітей порівняно з 10-річними (середньогрупове збільшення на 3 кг), ніж у 10-річних порівняно з 9-річними (на 1 кг).

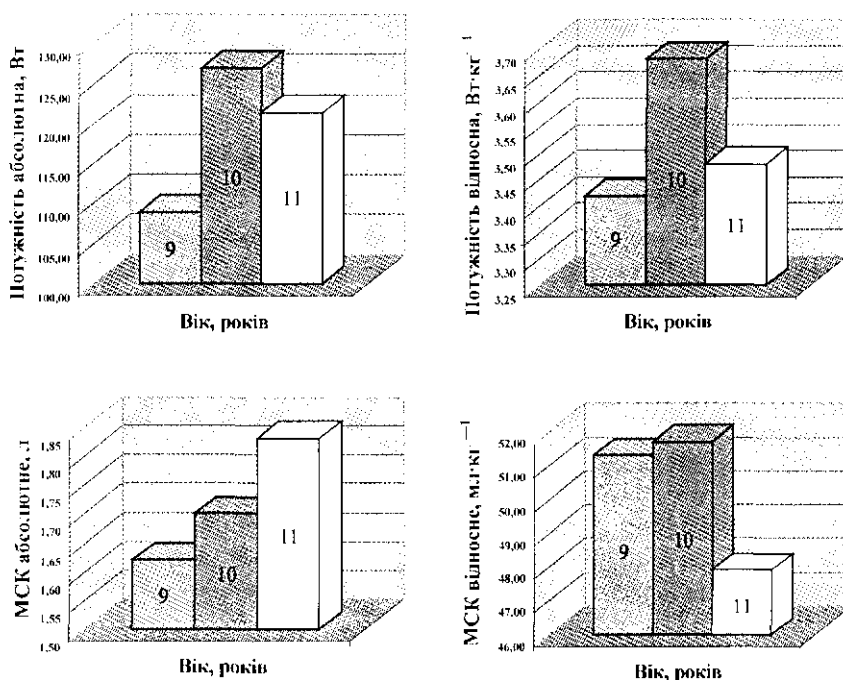

Рис. 2. Динаміка середньогрупових показників, що характеризують анаеробну працездатність під час виконання 4-хвилинного велоергометричного навантаження протягом трирічного експерименту

Аналізуючи результати всередині вікової групи, ми спостерігали суттєві індивідуальні відмінності. Найвищі коефіцієнти варіації зареєстровано за показниками: стрибок угору з місця поштовхом двома ногами (10,7 %; 12,3 %; 13,3 %; для груп 9,10, і 11 років відповідно), кисневий борг (14,4 %; 14,6 %; 33,6 %) і відносні величини максимального споживання кисню (10,0 %; 8,5 %; 21,2 %). Це вказує на нерівномірності біологічного розвитку дітей одного паспортного віку.

Найбільш індивідуальні відмінності спостерігалися в 11-річному віці, коли розвиток організму дитини наближається до пубертатного періоду і більш яскраво виявляються у дітей з прискореним або уповільненим рівнем розвитку.

Динаміку середньогрупових результатів, які характеризують фізичну підготовленість і рівень енергетичних можливостей вікових груп дітей 9–11 років, подано на рис.3.

Рис. 3. Динаміка модельних характеристик фізичної підготовленості (1, 2, 3, 4) і енергетичних можливостей: анаеробної алактатної (5, 6), анаеробної лактатної (7, 8, 9), аеробної (10, 11, 12, 13) трьох вікових груп (центральне коло — 9 років, пунктирна лінія — 10 років, суцільна лінія — 11 років)

Аналіз одержаних результатів дає можливість зробити висновок, що тренеру необхідно обережно орієнтуватися на середньогрупові (модельні) показники. До настання пубертатного періоду досить складним є завдання відбору найбільш перспективних дітей, оскільки показники, зареєстровані в педагогічних і фізіологічних тестах, на наш погляд, залежать від того рівня біологічного розвитку, на якому знаходиться у цей момент конкретна дитина, які системи найактивніше розвиваються і яка рухова діяльність передувала регулярним заняттям з футболу. Однак враховуючи динаміку показників, що реєструвались протягом тривалого часу і оцінюючи їх абсолютні величини

тренер здобуває більше шансів відібрати найталановитіших дітей для занять конкретним видом спорту.

Отримані результати педагогічних та фізіологічних тестів було піддано кореляційному аналізу.

Результати кореляційного аналізу приведено на рис. 4 у графічному зображенні й у вигляді кореляційної матриці. Розрахунки проводились при $P < 0,05$.

Слід відмітити однаковий характер взаємозв'язку між показниками всередині всіх трьох вікових груп – 9, 10 і 11-річних.

Значна залежність (r) спостерігається всередині груп тестів (педагогічних та фізіологічних), а між групами тестів залежності не спостерігається (крім вмісту креатиніну в капілярній крові після 15-секундного навантаження і дистанційною швидкістю в бігу на 30 метрів ($r=0,52$); і результатом, показаним у тесті 5х20 метрів ($r=0,61$)).

Одержані результати ще раз підтверджують необхідність комплексного підходу до оцінки потенційних можливостей дитячого організму, тобто використання педагогічних та фізіологічних тестів одночасно.

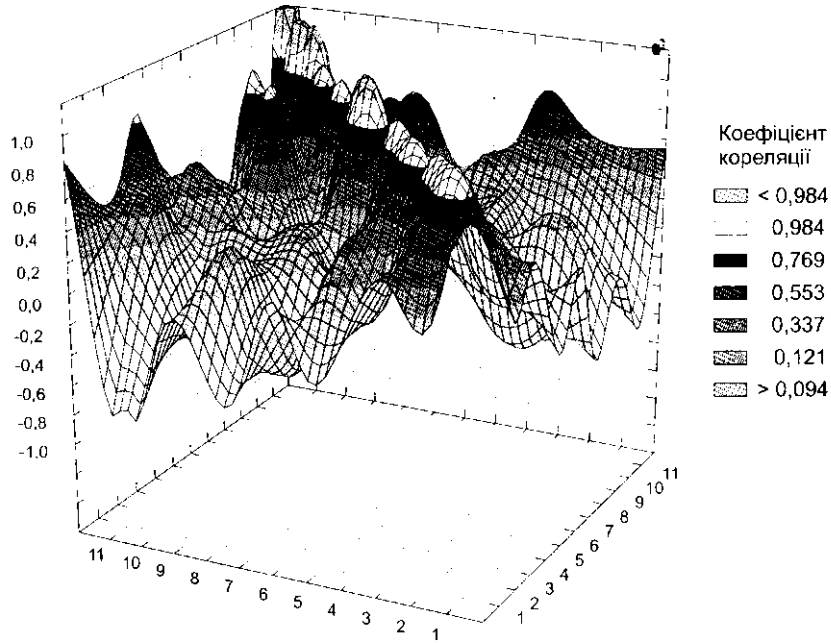
Оскільки нами не було знайдено значної залежності між окремими показниками, які характеризують рівень фізичних здібностей, і енергетичними можливостями, ми проаналізували їх співвідношення як двох різних груп у всіх тестованих кожної вікової групи (рис. 5) і прослідкували динаміку протягом трирічного експерименту. Таку динаміку у вигляді "спортограм" юних футболістів, які брали участь у всіх педагогічних та фізіологічних тестах, подано на рис. 6.

За модельну величину було прийнято середньогрупове значення показника. Відносно середнього показника визначався індивідуальний показник кожного спортсмена, виражений у процентах. Усі показники педагогічних (також відповідно й фізіологічних) тестів підсумовували, знаходили їх середню величину. За цією величиною й оцінювався рівень розвитку рухових здібностей та енергетичних можливостей конкретного спортсмена.

Аналіз "спортограм" вказує на різноспрямованість розвитку в часовому аспекті у тих самих дітей фізичних здібностей та енергетичних можливостей. Також слід відмітити, що показники фізичних здібностей наблизились в 11-річному віці до модельних величин або перебільшили їх (рис.6, в).

На підставі здобутих даних, спортсменів можна розподілити на чотири групи.

І група – спортсмени, які мають високі показники у педагогічних і фізіологічних тестах. Ми вважаємо, що це найперспективніші діти. У цій групі 9-річного віку є Дорошенко О., Іващенко С., Добруцький І., Прима Д. (рис. 5).

- Показники: 1. Вибухова сила 6. Потужність при алактатній анаеробній роботі
 2. Стартова швидкість 7. Потужність при лактатній анаеробній роботі
 3. Дистанційна швидкість 8. Кисневий борг
 4. Швидкісна витривалість 9. Потужність при аеробній роботі
 5. Витривалість 10. Максимальне споживання кисню (МСК)
 11. Вміст креатиніна після 15 секундного велоергометричного навантаження

№ показника	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1		0,47	0,45	0,05	-0,06	0,04	-0,43	-0,01	-0,22	-0,40	0,19
2	0,47		0,63 *	0,07	0,36	-0,33	-0,25	0,32	-0,30	-0,05	0,35
3	0,45	0,63 *		0,50 *	0,43	-0,28	-0,09	0,11	-0,35	0,13	0,52 *
4	0,05	0,07	0,50 *		0,51 *	0,03	0,20	0,14	0,22	0,26	0,61 *
5	-0,06	0,36	0,43	0,51 *		0,09	0,22	0,19	0,17	0,43	0,29
6	0,04	-0,33	-0,28	0,03	0,09		0,62 *	0,04	0,80 *	0,17	-0,03
7	-0,43	-0,25	-0,09	0,20	0,22	0,62 *		0,30	0,66 *	0,64 *	-0,12
8	-0,01	0,32	0,11	0,14	0,19	0,04	0,30		0,35	0,85 *	0,19
9	-0,22	-0,30	-0,35	0,22	0,17	0,80 *	0,68 *	0,35		0,44	0,08
10	-0,40	-0,05	0,13	0,26	0,43	0,17	0,64 *	0,65 *	0,44		0,02
11	0,19	0,35	0,52 *	0,61 *	0,29	-0,03	-0,12	0,19	0,08	0,02	

Рис. 4. Кореляційний взаємозв'язок педагогічних та фізіологічних показників у 10-річних футболістів (n=17, P < 0,05)

Рис. 5. Співвідношення рівня фізичних здібностей та енергетичних можливостей (суцільна лінія) в групі юних футболістів 9-років (сіра зона відповідає середньогруповим величинам)

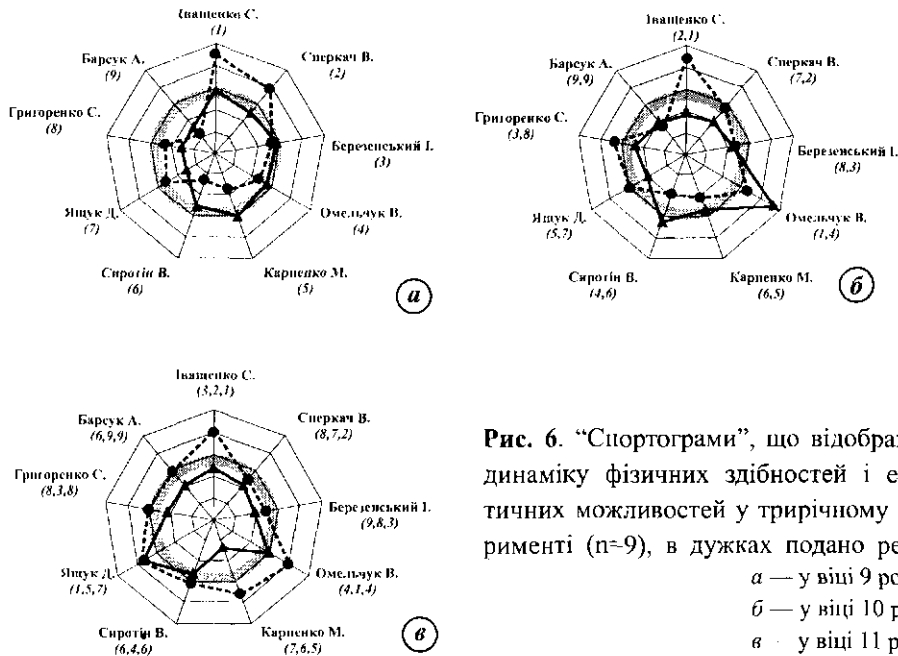

Рис. 6. "Спортограми", що відображають динаміку фізичних здібностей і енергетичних можливостей у трирічному експерименті (n=9), в дужках подано рейтинг:
 а — у віці 9 років
 б — у віці 10 років
 в — у віці 11 років

II група— спортсмени, які мають високі фізіологічні показники, але — низькі чи середні (модельні) педагогічні. У цю групу в 9-річному віці входять: Березенський І., Сперкач А., Омельчук В., Карпенко М. Якщо ми проводили тільки педагогічні тести, то ці діти могли б бути відчисленні через низькі показники. З чотирьох осіб двоє — Карпенко М. і Омельчук В. мали на момент тестування стаж занять футболом у дитячій школі 3 місяці. Це ще раз доводить високу залежність між рівнем технічної підготовки і стажем занять.

III група — спортсмени, які мають високі педагогічні показники, але— низькі чи середні фізіологічні. У цю групу в 9-річному віці входять: Сперкач В., Загурський С., Волоцьок І.

IV група — спортсмени, які мають низькі фізіологічні показники і низькі чи середні педагогічні. У цю групу в 9-річному віці входять: Сиротін В., Ящук Д., Григоренко С., Башлай А., Мурафа М., Ейсмонт А., Місюра О., Барсук А., Хвиюзов П., Ящук А.

Заслуговує на увагу той факт, що з цієї групи п'ять чоловік (на рис 5. їх прізвища підкреслено) не брали участі у наступному експерименті і в подальшому не відвідували занять у цій групі.

Спортсменів Барсука А., Ейсмонт А., які віднесені до IV групи, залишив у групі тренер, оскільки діти показували хороші результати у технічній підготовці і мали велике бажання займатися футболом у майбутньому. Вони, судячи за зовнішніми ознаками (зріст і маса тіла), відставали за рівнем біологічного розвитку від решти дітей цієї групи. Через півтора року Ейсмонт А. був визнаний кращим захисником в офіційному Республіканському турнірі, а Барсук А. в 11-річному віці за руховими здібностями перевищив середньогрупові показники, а за показниками енергетичних можливостей наблизився до середньогрупових (рис. 6в).

ВИСНОВКИ

1. Аналіз наукової та науково-методичної літератури і практичного досвіду роботи тренерів показав, що для відбору найобдарованіших дітей для занять футболом необхідно використовувати комплексну методику, до змісту якої входить визначення рухових і енергетичних можливостей організму в процесі початкової підготовки.

Важливим елементом відбору юних футболістів і комплектування груп початкової підготовки є врахування вікової динаміки розвитку й оцінка впливу попереднього рухового досвіду.

2. Для груп юних футболістів початкової підготовки 9 -11 років характерними є суттєві індивідуальні відмінності за показниками фізичних здібностей та енергетичних можливостей. Найбільш високі коефіцієнти варіації спостерігаються за показниками: стрибок угору з місця (10,7 %; 12,3 %;

13,2 % для груп 9, 10 і 11 років відповідно), кисневого боргу (14,4 %; 14,6 %; 33,6 %) і відносні величини максимального споживання кисню (10,0 %; 8,5 %; 21,2 %).

Відмічається помітна нерівномірність біологічного розвитку окремих юних спортсменів у межах кожної аналізованої вікової групи. Найбільші індивідуальні відмінності були в 11-річному віці.

3. Динаміка модельних характеристик фізичних здібностей юних футболістів у період від 9 до 11 років характеризується більшим ступенем приросту та мінливості за педагогічними показниками порівняно з показниками енергетичних можливостей.

Порівняння індивідуальної динаміки з модельними величинами дозволяє визначити, в якій фазі біологічного розвитку (прискореного чи уповільненого) знаходиться дитина цієї вікової групи (9–11 років), що важливо врахувати для комплектування груп початкової підготовки та індивідуалізації тренувального процесу.

4. Аналіз результатів комплексної підготовки дозволив визначити такі чотири групи спортсменів за виявом індивідуальних відмінностей педагогічних показників фізичної підготовленості та фізіологічних показників енергетичних можливостей:

I група – високий рівень педагогічних і фізіологічних показників;

II група – високий рівень фізіологічних показників і низький рівень педагогічних;

III група – високий рівень педагогічних показників і низький рівень фізіологічних;

IV група – низький рівень фізіологічних показників і низький рівень педагогічних.

Показано доцільність диференціації критеріїв для комплектування груп початкової підготовки з урахуванням визначених груп юних спортсменів.

5. Кореляційний аналіз не виявив взаємозв'язку між групами педагогічних і фізіологічних показників у юних футболістів.

Такий взаємозв'язок в той же час є характерним для показників всередині вказаних груп, однак, має невисокі значення, що підтверджується нерівномірністю біологічного розвитку всередині вікових груп.

6. Для підвищення ефективності тренувальних занять і запобігання їх несприятливих ефектів обґрунтовано доцільність поділу груп початкової підготовки юних футболістів на підгрупи дітей, близьких за рівнем вікового розвитку, для диференційованого планування змісту тренувального навантаження.

7. Отримані дані вказують на низьку ефективність використання критеріїв "сильних" і "слабких" боків фізичної підготовленості для укомплектування груп початкової підготовки юних футболістів через високу їхмінливість у процесі вікового розвитку і тренування у період від 9 до 11 років.

За темою дисертації опубліковано такі роботи:

1. Самер Джаміль Мохамед Саид, Лисенчук Г.А., Догадайло В.Г., Абдул Халек Башир. Особенности комплектования состава молодежной сборной команды Украины по футболу в отборочном турнире игр XXVI Олимпиады // Материалы международной научной конференции посвященной 100-летию Олимпийского движения «Спортивный отбор и ориентация в системе многолетней подготовки спортсменов» (6–8 июня 1996 г., г. Киев).— Киев.: УГУФВС, «Олимпийская литература», 1996.— С. 36–37.

2. Самер Джаміль Мохамед Саид. Комплексный подход к оценке потенциальных возможностей юных футболистов 9–11 лет // Материалы докладов научно-практической конференции УГУФВС 24–25 января 1996 г.— Киев.: УГУФВС, 1996.— С. 26–27.

3. Самер Джаміль Мохамед Саид, Кулыба В.Н., Шабельников В.В. Комплектование групп начальной подготовки футболистов (9–11 лет) с учетом результатов педагогического и медико-биологического тестирования // Международный научный конгресс «The modern Olympic sport» 16-19 мая, 1997 г.— Киев.: УДУФВС, 1997.— С. 269–270.

4. Самер Джаміль Мохамед Саид. Отбор в группы начальной подготовки и индивидуализация тренировочного процесса с учетом уровня биологического развития футболистов 9–11 лет.: Методическое пособие / УГУФВС.— К., 1997.— 12 с.

Самер Джаміль Мохамед Саїд. Комплектування груп початкової підготовки на підставі комплексної оцінки функціональних можливостей юних футболістів 9–11 років. — Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 24.00.01. — Олімпійський і професійний спорт.

У дисертації розглянуто теоретичні аспекти системи відбору, розроблено комплексний критерій відбору в часовому аспекті, який дозволяє ефективно укомплектувати групи початкової підготовки 9–11-річними юними футболістами.

Отримано позитивний практичний ефект.

Ключові слова: система відбору, спортивні здібності, спортивна обдарованість, комплексний підхід, модельні характеристики, комплектування груп початкової підготовки.

Самер Джамиль Мохамед Саид. Комплектование групп начальной подготовки на основании комплексной оценки функциональных возможностей юных футболистов 9–11 лет.— Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 24.00.01 — Олимпийский и профессиональный спорт.

В диссертации рассмотрены теоретические аспекты системы отбора, разработан комплексный критерий отбора во временном аспекте, позволяющий эффективно комплектовать группы начальной подготовки 9–11-летними юными футболистами.

Получен положительный практический эффект.

Ключевые слова: система отбора, спортивные способности, спортивная одаренность, комплексный подход, модельные характеристики, комплектование групп начальной подготовки.

Samer Jamil Mohamed Said. Initial preparation group staffing on the basis of complex evaluation of young football players' aged 9–11 functional capacities. — Typescript.

Dissertation for obtaining Candidate of Pedagogical Sciences degree in speciality 24.00.01 -- Olympic and Professional sports.

The dissertation considers theoretical aspects of selection system, contains elaborated complex criterion of selection in temporal aspect which allows to efficiently staff the groups of initial preparation with young football players aged 9–11.

Positive practical effect has been obtained.

Key words: selection system, sports capacities, sports endowments, complex approach, model characteristics, initial preparation group staffing.